

Mekana ε Pyεεd, yiι mεkεn Pyεεd Mεkεn Eniel

Pyεεd nakyeed mεkana me yii mεkεn ε pe daa ekeletyε e kyee mεdhik meten nadi si ekukuma eLøm ε. Mεdhik me tak nadi é pe εko ε bøs, ne pe εdjem ε dwoo ε dik Azi Minεεd, kadi edjóoaa mos Tuulki ε. Ekeletyε binøk nadidi penek ε dāa bεdjøn (1.1; 2.11). Bot ε mεl tak nadi ebhinaa, ne εbyen ε bε. Be nadi esuu bε etεp neghu εwa be tø tsik mezuk.

Mot nakwyal mεkana mak ø, nakwyal ye é, etεp εdjε ekeletyε tak mεghaaz tø εdum ε kon ø løø ne Zεεb. Deenek, etεp nyε needje bε mεghaaz me εkε dāa bot ε zedum kon ne Zεεb di egoka ne εkε ε.

Pyεεd nakwyal mεkana me yii mεkεn ε, etεp bot ε di eduwal bεdhiiti bεzεεb ø. Nenak yak, bε moo é bε eezebyel byela bes, etεε náá, bε kadum kon ε ne Zεεb di ne tsik ø. Deenek, ye nabε é ààkagoka náá, bε baake dāa bεbhaab nadi ekeke sok ε (1.13—2.4). Bε moo é bot ε mbyak'ε Zεεb (2.4-10). Tin, bε ne ghwyil εkamaad edjel ne mezuk etεε náá, bε ne εbwaalel di edjε bε tsik ε (1.3,13,21; 3.15).

Zεεb naagomal Yezu Klisto pak bεmyonj. Ye é sa di edjε ekeletyε εbwaalel ε. Ye é εbwaalel εlenek ε di esa náá, bε maad mεlee ne menyeka dāa Yezu na-maad ε. Yezu naazuk, nyε naaleea, nyε naabyenaa. Ye nakoozodi deenek, nyεy nazowa εbwaalel ε lε ne Zεεb (4.12-19). Mekana me mεkεn ε Pyεεd lyaal ε náá, tsik ne εsyee ε Yezu Klisto ε dhatyee geka etεp ekeletyε.

Deenek, geka yenek lyaal ε dáa ekeletyε di egoka ne εdi ne bot ε di ààbε ekeletyε ḥ. Ye baalyaal ε, dáa baagoka ne εdi tó zεεga bot ε mendjaala ε. Mekana mak djε melyo danj-danj ε ne bot ε di náá, bε tó edjel ḥ (2.18–3.6). Ye lii ε ne ekwom e bot di esa mεsa pε daa ekukuma di ààdi keletyε ḥ. Ye baalii ε ne boa dinaa botom bɔɔ tok ekeletyε ε. Tin, mεfulu mε ekwom ne yii boa binək ne ghwyil εlyaal ne bεdhiiti bot sa di edjóoaa εdum ε konj ne Zεεb ε. Tó zεεga yenek, ye ε kwyεl ne εdilel pak'en di edjεed ekukuma, mengbaaz, zεnɔɔ bot ε zεεga djas (5.1-7; 1.22–2.3). Mbi yenek mεfulu εpelyaal ne bot εdi ààbε bot ε zεεga ndjaa mendjaala náá, mot tok ne ghwyil bela ekeletyε ne ndjε.

Meswosel

¹ Mam Pyεed, mot-lwoma ε Yezu Klisto, mε kwyalmekana mak ε étεp bot ε Zεεb naséε ḥ, bot ε nazewyεeza tó medjonj ḥ. Bot ε di etima pε kyee mεdhik mεsis dáa pε Pɔŋ, pε kye dik Ghalati, pε Kapadɔs, pε Azi ne pε kyee dik Bhitini.

² Tin, Zεεb Sεeg naalooséε bin dáa nyε naaloolεε ε. Ye bε náá, Zεεb Sεeg ε naséε wɔ ḥ, nyε naséε wɔ dum ne mεsa mε Sisim. Ye nabε ε etεε náá, bi neelooba ne Yezu Klisto, ne náá, ghiya ε Yezu nasee ε waasa náá bi di Dεε. Beta náá, Zεεb sa bin enεm ne embεε ne náá egwyem lwood tó len.

Mena aaka ε bot ε di ne εbwaalel ε tsik ḥ

³ Bhɔɔ ne Zεεb, Sεeg ε Gheŋ'es Yezu Klisto! Tin, tó lyem ghoŋ nyε di ne ye ne mena ε, nyε eesa náá, mena byel byela na bes dum ne εgom ε Yezu Klisto tó esyee. Deenek, mena aaka ε bot ε di ne εbwaalel ε tsik ḥ.

4 E di'ene, menaka ε bot ε di egwaal tō memyaala embεε esa e Zeeb kwom étep'enaka ε. Nyε nyε emet ε di ebaal bin yε pe tō gwoo. Tin, esa binek, tok nε ghwyil ε saabel, àapulel, àasyee.

5 Tin, mena bot ε di edum koj nε Zeeb o, Zeeb mot mebwala ε waabaal mena nε ghwyil mebwala mε. Nyε baal mena étep εdjε mena tsik zekunaa nε egunel ε.

6 Yε dum nε esa ee Zeeb nasa bin ε, bi goka ε nε dilwoodla tō memyaala, ye nakozoodi náá, membi mε mebhowal bi di eboma nε yε tō bim mεlu mak ε.

7 Mebhowal menek ε étep εlyaal mbi εdum ε koj ε len nε Zeeb. Tin, εkok ε l̄aad ε nε ghwyil εpulel, ye nakoozodi náá, yε eewaa tō du étep εbee enεm e tak. Ye ε dhatyee εdum ε koj ε len nε Zeeb, ye nε val dhaa εkok ε l̄aad, ye ε nε ghwyil εni tō mebhowal. Tin, ε ghej Yezu Klisto aatuula ε, nyε waaval bin, bi waabela duu nε duma.

8 E di'ene, ye nakozobε náá, bi dinaa àapaabee Yezu, bi εpekwyel nyε. Nenak yak, bi àabee nyε, bela náá, bi nε dum koj nε nε. Dáa dinaa bi εpedum koj nε nε ε, bi ε tō boo memyaala, nε duu dinaa bot tok nε ghwyil ε gek ε.

9 Deene, bi bela memyaala menek ε, etεε náá, bi moo ε nε tsik. Tsik mεnyel men ε efute ee bi aabela tō εdum ε koj nε Yezu ε.

10 Deene, bεngooolel ε mεkpa ε Zeeb naani tō εsεεga dum nε εsuk ε tsik tak. Bε naazeloolεε mεkpa dum nε enεm nε embεε ee Zeeb nakoobal bin ye ε.

11 E di'ene, Sisim ε Klisto nabε ε sama nε nɔɔ. Ye nadi elyaal bε mezuk mε Klisto nawaagoka nε εbee ε, dɔɔ nε duma aabɔɔba ye ε. Tin, bεngooolel ε mεpka

Zeeb naadyeebani tō εsεega étep εgu ε εwala tak nε dāa esonok binek aasael.

¹² Zeeb nalyaal be nāá, mekpa me nyε naleeε be ε, nabε é ààbe étep'oo, ye nabε é étep biyε be εmet. Nenak, bot ε di goola bin Mbεε Bhaadal oo, be lεε bin mekpa mak ε nε ghwyil mεbwala e Sisim na Dεε zedus tō gwoo ε. Tin, efofop εpebaasaa nāá, be gu mekpa mak εnyøepe.

Zeeb kwyel ε mena dika bot ε mebyel me eDεε

¹³ Tin, dum nε tεp tak ε, dika e bhwood, bi goka ε nε edi djem. Deenek, waka εbwaalel ε len djas tō enεm nε embεε, ee bi aabela é ghεŋ Yezu Klisto waatuula ε.

¹⁴ Loobaka nε Zeeb, tin, sa bi ààdu εkwosak ee bi nadi nε ye sok e sok bi nadi ààgu Klisto ε.

¹⁵ Tin, Zeeb mot djóo bin oo, nyε é Dεε. Deenek, bi goka ε nε εbaadi Dεε tō mεfulu men.

¹⁶ E di'enek, ekwyala Zeeb lεε ε nāá: «Dika Dεε etεε nāá, mam ε Dεε.»

¹⁷ Ye be nāá, tō mendjaala men, bi nε djóo Zeeb «Sεeg», mot di epεé etεp mot nε mot naadi esa ε, ààwa mbεk oo. Tin, ye goka ε bi di nε εbwaalel tō εkaab ε Zeeb, e sok bi dinaa kɔ εko ε bɔs ε.

¹⁸ Deenek, mbee mεfulu me di ààaval sonok, bi nanoo nε bεbhaab bin ε. Mεfulu me tak ε aanàdul bin e dhiiti di. Tin, bi nε gu nāá, Zeeb naadjε boo efute étep εpεk bin tō mbee mεfulu menek. E di'enek, efute tak nabε é ààbe sa di ààbøya dāa εkok ε løaad nε pata.

¹⁹ Tin, efute tsik'en nabε é ghiya na Dεε ε Klisto mot nadi dāa mɔo bhata nakaa e buwa ε. Mɔo

bhata tak nabaagoka ne edi é ààbε djam, ààbε ne edhuud.

20 Dáa dinaa Zeeb naató nyε e meken «*tɔɔɔ*», nyε kazyε e mewala me mesik mak ε étep menyɔ men.

21 Deeneck, ye é dum ne Klisto ε bi di edum koj ne Zeeb, mot nagomal nyε pak myon ḥ. Nyε nadje nyε duu ε, etεε náá bi needum koj ne Zeeb, ne εbwaalel εbela sa nyε nakεk bin ε.

Kwyel pak'en.

22 Tin, bi ε di elooba ne Mbεε Bhaadal ḥ, ne nak bi tok ààbε si bhel esyem, bi kagyee ε tɔ etsεetse. Kɔ εsu ε tak ε kwyel bɔn nyoog megyε-megye. Kwyel elka pak'en ne lyem wat.

23 Deeneck, Mbεε Bhaadal eesa náá, bi baabyel byela na bes. Aàkabε byela bot nabya bin ne ghiya ne epuud ε. Ye ε byela dum Zeeb mot di ààgwyε ḥ, nyε nasa deeneck é ne mekpa me di ne tsik na kom-kom ε.

24 Tin, ekwyala bε na Dee lee ε náá:
 «Bot djas ε dáa eka,
 tin, duu bot di ne ye é dáa mezem.
 Mεbhek ne swɔs,
 wɔ gwaa lɔwa kwyit,

25 deeneck, mekpa ε Gheη ne bɔya kom-kom.»
 Tin, mekpa menek ε Mbεε Bhaadal, ee bε nagoola bin ε.

2

1 Mwaska esa djas di àànyɔ ε, sa wɔ ààsa mekoj, sa wɔ ààdi ne medhyaaz pe εko bhimis pe si, sa wɔ ààsa εwu neghu εbyak ε mɔɔ sɔɔ.

² Deeneck, dáa bəə etələə e bən, bə dyeebazosan ε nε mədii mε εbel mε bənyeeeg bəə, biyo baagoka nε esa ye é məkpa mε Zeeb etee yenek, ye é ààpapuuza nε dhiiti sonok. E sok bi di edee ye é, bi ε waabela tsik.

³ E di'enek, Ekwyala bε na Dεe lεe ε náá: «Bε é bi eebee dáa Ghej di εnyøepe ε.»

Bot ε zedum konj ne Zeeb o, bε é bəə Zeeb

⁴ Tin, tiilaka pε daa Ghej, etee náá nyey ε di εkok ε di nε tsik. Nyey ε di εkok ε bəsumel mendjaa namwas ε. Bela náá, Zeeb ε nató nyε, nyε naabee náá, nyε é sa goj e mis mε.

⁵ Tin, biyo pe dáa məkok di nε tsik ε, beegelka ngət kə yii, deeneck bi neesum ndjaa Zeeb. Bi aadi é zeeega beghaa-Zeeb séea étəp mesa ε Zeeb. Tin, bi neekəka ebuwa e Sisim ee nyε aamyaala nε yε, kə esu ε Yezu Klisto ε.

⁶ Gwakeka sa ekwyala di elεe ε:
 «Mε eetó εkok di eval,
 tin, mε eeneeeg ye tə ghaada Siyø dáa εkok dyeebadi
 e tuma e sok bε di esum ndjaŋ ε,
 deeneck, mot aadum konj nε yε o, nyε aanàdi nε
 ndje.»

⁷ Tin, biyo bot ε di dum konj o, εkok εlenek djε bin ε duu. Yε kabε bot ε di ààdum konj nε Zeeb o:
 «Εkok ee bəzumel mwas ε,

moo é εkok di epyet ndjaŋ* ε.»

⁸ Deeneck, ye bədhiiti edi bε lεe ε náá:
 «Ye é εkok ε di esa náá, bot bema εbek ε,
 ye é εkok di ekwyeesal bot ε.»

2:3 Məd 34.9.   **2:6** Eza 28.16.   * **2:7** εkok di epyet ndjaŋ pε daa bot ε mbyak eYuda ε, εkok ε tak ε dáa εgwyiŋ ε sεeg.   **2:7** Məd 118.22.   **2:8** Eza 8.14.

E di'enek, bot εpeduma e tak etεε náá, bε εpebyen εmyaal ne məkpa me Zεεb. Sa bε di egoka ne εboma ne ye é, ye é yenek.

⁹ Ye kabε biyo ɔ, bi ε bot ε mbyak Zεεb nató ɔ, zεεga bεghaa-Zεεb yii boo məkoozi, dhaad mbyak na Dεε. Deenek, bi ε dhaad mbyak ee Zεεb naazeséε étep εlεε eboo esa ee nyε nasa ε. Tin, nyε nawyisal bin tɔ ghooghom, étep εdjεed ε bin pε gwyε ye di ε.

¹⁰ Deenek, é gheŋ na mwa, bi nabε é ààdi bot bε. Nenak yak, bi moo é bot ε mbyak'ε. Eghεŋ na mwa, Zεεb nabε é ààgek bin ghoŋ. Nenak yak, nyε eegek bin ghoŋ.

Eke tɔ mεfulu me bot ε mesa ε Zεεb

¹¹ Bewen, bot ε wak ε bεdjoŋ e mεdjoŋ kɔ εko ε bɔs. Dum ne tεp tak ε, me di ewaab ne nen náá, sa biyo ààbet náá, mbee məkwosak me mεnyel men, bela ghwyil kɔ esisim bin.

¹² Tin, pak bot ε di ààgu Zεεb ɔ, dika ne mbεε mεfulu. Deenek, bε til bin ebete náá, bi εpesa εbiyo ɔ. Be waabee enεm esa bi di esa ε. Tin, dwoo Zεεb waazyε é, bε waadjε nyε duu.

Elooba ne ekukuma

¹³ Loobaka ne bot djas di edi ekukuma kɔ bɔs ɔ kɔ εsu ε Gheŋ. Loobaka ne məkoozi etεε náá, nyε é di kukuma bot djas kɔ εko ε bɔs.

¹⁴ Loobaka dɔɔ ne ekukuma kyee dik, ee məkoozi di elwom bε étep εkεwa bot di esa εbiyo ɔ e feŋ, étep εdjε ε bot ε di esa enεm sa ɔ duu.

¹⁵ Eteε náá, Zεεb kwyεl ε náá, bi eesa enεm esa étep bi neediyal endjemet e bot di elii mbεs ɔ enuub.

16 Kεka dáa bot di náá bε pεka o. Tin, sa mεpεka mε tak ààdi nen tyee mεfulu mε εsyel embee etεp'en. Bi goka é ne εke dáa ekwom e mesa ε Zεeb.

17 Duwalka bot djas kɔ εko ε bøs. Kwyelka bøn nyεeg bi ε bε nøo di tø εdum ε koj ne Zεeb o. Djεka duu ne Zεeb, kaabka eboo mekoozi.

Eke tø mεfulu ε Klisto

18 Deenek, biyɔ bot ε mesa, loobaka ne ekukuma bin. Tin, ààbø náá ye zoosik ne bot ε di ne mbεe ne yii εtela lyem. Tin, loobaka døo ne bot ε di náá, bε ne mbee mεfulu o.

19 Tin, ye εnyøepe náá, mot maad εzuk etεp nyε di ààsa ε. Eteε náá, nyε ne lyem kwyel ne Zεeb.

20 E di'enek, ye é yak mbi efute wø bela yε bε náá, wø zukaa ε kɔ εsu ε tøp ee wø di egu ε. Yε bε náá, wø maad mezuk ε etεe náá, wø eesa tete mesa o, ye é sa di εnyøepe e mis ε Zεeb.

21 Yε étεp εzuk deenek ε Zεeb naséε bin, etεe náá, Klisto nyεy εmet nazuk ε etεp'en. Nyε naalik bin ndem étεp bi needu yε:

22 nyε nabε é ààsa mesyem,

bε nabε é ààbøla mεkpa mε mεkøj tø nuub ε,

23 Eghεj bε nalee nyε,

nyε nabε é ààbulal ε.

Eghεj nyε nadi tø mezuk ε,

nyε nabε é ààsaa náá,

nyε bulal yε.

Tin, nyε naawa εbwaalel ε ne Zεeb mot di epέε bot tete pέea o.

24 E nyel εmet, nyε naabεp mesyem mena kɔ melaaba tø ne yε: dum ne esyem mena eezegwyεka, deenek étεp mena needika ne tsik

tɔ epiki. Tin, ye é dum ne mepyonj me ε, mena nabelaka tsik.

²⁵ Deenek, bi nabε é dāa etaa nazewo ze ε. Tin, nenak yak, bi eezebula pε daa mot di náá, nyε é Mbaleel mesaa di ebaal esisim bin ε.

3

Egwakel pak moma ne motom

¹ Doo ne biyo boa, loobaka ne botom bin, etεε náá, yε be ne bεdhiiti pak'oo di ààkwyel mekpa me Zεεb oo, be dum koj ne Zεεb ààbε kɔ esu ε mekpa. Be dum koj ne Zεεb étep mbεε mefulu me bel boo.

² Eteε náá, be waabee dāa etsik bin moo kε tɔ edεε ε ne dāa bi di elooba ne nɔo.

³ E di'enek, nàsaaka náá, bi komsa menyel étep edi bεnεm ε boa, ne esonok dāa: epyeeda lo, emayaka nalulaa ne lɔaad neghu ekaad e goj.

⁴ Tin, ye goka é náá, enεm bin di enεm elyem. Ye é esa di elyaal náá, mot ε ne sisim metela ne yii egwyem ε. Mbi yenek enεm ε ne boo metan e mis ε Zεεb.

⁵ Eghεn na mwa, yenek nabε é enεm ε boa na dεε, boa nadi ewa εbwaalel ε lɔo ne Zεεb ε. Be nadi esesa deenek ε étep elooba ne botom boo.

⁶ Tin, ye é dāa moma di edjóoaa Saala ε, nyε nadi elooba ne ngom'ε Abalaam ε. Nyε nadi edjedjóo nyε é ne din ε «gheñ'am». Nenak yak, bi moo é boo Saala. Tin, sa mot ààlu bin, bi ε di esa enεm esa o.

⁷ Tin, yε kabε biyɔ botom o, bi goka é ne edi ne bel bin edi wat ààdjisa náá, boa ne tsak dhaa wɔy. Djeka be duu, etεε náá bi ne be nɔo djas, bi aabela tεtε tsik Zεεb nakεk ε. E di'enek, étep ee needi ààdi ne dhiiti sonok di elu mendjaala men.

Egwakel tə zεεga ndjaa mendjaala

8 Tin, ye goka é náá, bi di ne esimza ne εkwosak ε wat, dika ne kwyel pak'en dáa bən nyεeg. Dika ne lyem ghon, ne εdjεlka duu pak'en.

9 Sa bi aabulal εbiyo kə εbiyo, sa bi aabulal mεlee kə mεlee. Tin, ye goka é bi εyala nyε ne εsεε nyε mεtel náá, ye é εsεεa mεtel me Zεeb nakək wə e sok nyε nadjóo wə ε.

10 Ekwyala bε na Dεε lεε ε náá:
 «Mot di ekwyel εmyaala ne mbεε tsik,
 ne εbaamyaala ne εdi tə mbεε melu o,
 mot tak ààgoka ne εlεε elεŋ etsal,
 sa tə nuub mot tak ààwyisal elεŋ e mεkɔŋ.

11 Nyε goka é ne εdi εtsetaepe ne εbiyo,
 nyε goka é ne εsa enεm esa,
 nyε goka é ne εwa Zii tə εsεεga egwyem.

12 Eteε náá, mis ε Gheŋ ε kə bot di eke tə epiki o.
 Tin, Gheŋ ε djem étεp εgwak mendjaala mɔɔ,
 deenek, Gheŋ ààkwyel bot ε di esa εbiyo o.»

13 Deenek, εzε ààsa bin εbiyo? Ye be náá, bi ne sa enεm esa ne lyem wat o.

14 Tin, ye be náá dhiiti dwoo bi εpezuk étεp enεm esa bi nadi esa ε, ye é tin ε mεvu étεp'en. E di'enek, «sa wə biyo ààdi ne bwoo nεghu εdi zεm-zεm.»

15 Tin, guka tə lyem bin náá, Klisto nyε εmet ε di Dεε, nyεy εdi Gheŋ yibə. E sok be aadji bin náá, étεp yé bi di ne εbwaalel? Dika djem ne εdjε yebə taŋal.

16 Sa deenek ne εsila ε lyem, ne duu djas. Dika ne lyem sεŋ. Deenek, bot ε di ebyak bin kə εsu ε mbεε mεfulu men yii ekeletyε o, be waabelə syen bhis mεbhεkel mɔɔ.

17 Ye bε náá ye é tō εkwosak ε Zεεb o, ye nyɔ ε náá mot zuk étep esa enem esa ààbε náá nyε zuk étep esa εbiyo.

Klisto eekwak

18 Deenek, Klisto nagwyε é sok wat étep mesyem mε bot. Nyε mot nadi mot epiki o, nyε nagwyε é étep bot ε di ààdi bot ε epiki o. Nyε nagwyε é étep εbulal bin tō εgwakel ne Zεεb. Ye é nyel ε nyε naka bε neegó. Tin, Sisim na Dεε nabε é ye naagomal nyε bhis εsyee.

19 Tin, nyε naató εkεtuud ne esisim nadi tō membok o, nyε eezekwak.

20 Ye é esisim tak wat ε nadi ààlooba ne Zεεb, é gheŋ Zεεb nadi emaad εbwood ε, εwala ε mot ne din Noe ε aasa boo mεsuwa ε. Ye é ba mao bim bot ε paani tō mεsuwa mε tak ε. Ye é bot eten ne elεl natsak e medii mε bhyoŋ.

21 Tin, medii mε bhyoŋ tak kalyaal mos ε, εduwa Zεεb di etsik bin ε. Ye tok náá, bi dis mendi di e menyel men ε. Mendjaala mena ne Zεεb ε náá, nyε dje mena mbεε lyem na dεε. Ye kɔ εsu ε Yezu Klisto mot naagomelaa pak myoŋ o, εduwa Zεεb di edje mena tsik.

22 Bhii tak, nyε naabyet tō gwoo, nyε é moo mos ndiindel pe mbø eghεŋ ε Zεεb. Nenak, efop ne esisim, døø ne ghwyil mεbwala di tō gwoo ε si ghwyil'ε.

4

Edi tō esosoob ne Zεεb

1 Dáa dinaa Klisto naazuk tō epuud ε, tyee wat ne biyo. Ye nyɔ ε bi εmaad elyem etεε náá, biyo pe

bi ε waaboma ne mezuk. Eteε náá, mot dinaa nyε nazebée mezuk tø epuud ɔ, nyε eezekat esa esyem.

² Tin, tø ba bim mélù mε mot tak kalik ne ye kɔ bøs ε, nyε goka é ne ekε ε tø εkwosak ε Zεeb, ààkabε tø εkwosak ε nyel'ε.

³ Tin, é membu mε nadhaa'enek, bi nadi esesa esonok bot di ààdum koŋ ne Zεeb ɔ di ekwyel ε. Bi nadi é tø mezø, embee egwyees epuud, tø elangi, bot ε εdheka elyem, bot ε di ekwyel menyok zénøø εduwal ε benaghise.

⁴ Nenak, bot binøk εpedjoka dáa dinaa bi ààkasa embee mezø menek di edhaa nyel ε bi ne be noø. Tin, mesa møo moo é εlee bin.

⁵ Deeneek, be waaketaŋal ε étøp mεfulu mø pe daa Zεeb, mot di djem étøp ε εpέε bot ε di ne tsik ne bot ε nazegwyε ɔ.

⁶ Dum ne tøp tak ε dinaa, Mbεε Bhaadal naakεgoolaa døø ne pe daa bot di mos be eezegwyε ɔ. Tin, be napέεaa ε kɔ esu mεfulu møø kɔ bøs. Epέε tak ε dáa be aapέε bot djas di ne tsik ε. Deeneek, kɔ esu Sisim na Dεε ε Zεeb, be ne ghwyil εdi ne tsik.

Mbεε mεfulu mε bot ε zεεga mendjaala

⁷ Deeneek, bot moo aakum e mεsik mε bhwak. Tin, bi goka é ne εdi bot ε lyem. Dika djem étøp εdjaala Zεeb.

⁸ E di'enek, sa di εnyøepe dhaa tye é, ye é kwyel pak'en etεε náá kwyel ne diyal mbula mesyem.

⁹ Dika ne ghwyiikwyee pak'en ààdi ne mbee lii e sok bi di emyaal náá ndjonj sulal pe yebø ε.

¹⁰ Tin, saka enεm esa ne bøø besø bin ne εkεε mot ne mot nabela ε. Dika dáa betεtε bot ε mesa di ebaal ε εnyøepe membi mε mεkεε mε Zεeb ε.

11 E di'enek, mot di ekwyel εgoola mεkpa mε Zεεb ɔ. Nyε goola yε dāa mot di ne εkeεe εgoola mεkpa ε Zεεb ɔ. Deenek, mot di ne εkeεe εkwyeε bot ɔ, nyε sa yε ne tεtε esimza e Zεεb, etεε nāá, Zεεb neebela duu tɔ mesa mε kɔ lo ε Yezu Klisto. Mot di egoka ne duu ne mεbwala kɔm-kɔm sii ne kɔm. Amen!

Ezuk kɔ εsu εdum koŋ ne Klisto

12 Beεwεn, sa biyɔ ààdjoka ne du mezuk di pak'en ε. Ye eewa bin tɔ mεbhowal étεp εbee sa bi di eval ε. Tin, sa biyɔ ààdjoka ne yε.

13 E di'enek, bi goka é εmyaala etεε nāá, bi ε tɔ mezuk kɔ εsu ε Klisto. Etεε nāá, e sok bi aabee duma yε ezyε é, bi aadi é tɔ boo mεmyaala dɔɔ ne mεnyenye boo mεmyaala.

14 Deenek, bε di elee bin etεε nāá bi ε bεdjekel ε Klisto ɔ, ye é mεmyaala étεp'en, etεε nāá, Sisim Zεεb ne Sisim duma ε kɔ len.

15 Tin, mot ngɔt pak'en εdi ezuk ɔ, sa ye é di etεε nāá, nyε naagó mot, neghu etεε nāá, nyε naadjii sa mot, ààbε etεε nāá, nyε naasa εbiyo neghu nyε naawa nuub tɔ tεp di ààdjoak nyε é.

16 E di'enek, nyε di tɔ mezuk etεε nāá, nyε keletyε ɔ. Sa nyε ààdi ne syen. Tin, nyε goka é ne ε ghaapeε ε Zεεb kɔ εsu ε din ε Klisto nyε di ne ye é.

17 Deenek, mena mooka e εwala dinaa tanjal moo zεkan ε. Tanjal aakan sok ε ne bɔɔ Zεεb. Tin, ye é kan ne nis ɔ, ye é kaswala dāa ne bot ε di ààlooba ne Mbεε Bhaadal ε Zεεb ɔ?

18 Ekwyala bε na Dεε lεε ε nāá:

«Yε bε nāá, εlyel ne mot di tɔ epiki ɔ nāá bε bela tsik'ɔɔ!

Ha! Ye aadi dāa dum ne mot di esa εbiyo ne mot esyem?»

¹⁹ E di'enek, bot ε di ezuk étep esa enem esa ee Zeeb di ekwyel o, be goka é ne edi ne ebwaalel ne Mekus bot. Tin, be goka é ne esesa enem esa.

5

Melyo dum ne bepaa zeega ndjaa mendjaala

¹ Nenak, me lii wak ε ne bepaa di pak'en ε. Mam pe ε ngot tō bepaa dāa biyo. Tin, me nabε é tsaases mezuk ε Klisto. Me goka é ne enoo yam di tō duma di ezyε yenek.

² Baalka be dāa bebaalel mesaa Zeeb zedje bin ε. Sa bi àasa ye ne bhel, bi goka é ne sa ye é ne lyem wat dāa Zeeb di ekwyel ε. E di'enek, sa bi ε àasa ye ko meso me epata, bi sa ye é ne kwyel djas.

³ Nadjeedka bot ε Zeeb nadje bin bak o, djeeda bhel. Tin, bi goka é ne edi é mbeε bedjeedel ee mesaa di egoka ne edu mefulu moe ε.

⁴ Deenek, e sok nakuma bembalel aazyε é, sa bi aabela tyee efute na kom-kom ε, koto duu.

Melyo ne eKeletye djas

⁵ Tin, biyo mengbaaz, loobaka ne bepaa, dika ne mesila pak'en. Ekwyala be na Dee lee ε náá: «Zeeb àakwyel bot ε eghee nyel, nye é sa enem be ne bot ε di àaghée nyel o.»

⁶ Dika ε ne mesila si mbə mebwala me Zeeb, étep nye needje bin duu e sok ewala tak aakum ε.

⁷ Neegka etep bin djas tō membə ε Zeeb etee náá, nye waadjε bin sa bi di ne gwyes tak ε.

⁸ Dika djem, bot mεbhuka min, dim mot mεkɔŋ εpebɔŋal bin dāa ghee mεnyan. Etεp nyε needε bin.

⁹ Deenek, dika tɔ epiki tɔ εdum ε koŋ ε len nε Zεeb. Tin, ye goka é bi gu náá, kɔ ɛko ε bɔs'ak djas, bɔn nyεeg bin εpezuk dāa biyo.

¹⁰ Tin, Mezuk men ε, yii ba mɔɔ εwala batsa. Deenek, Zεeb mot di kwyel bin dhaa tyε ɔ, nyεy mot naadjóo bin étεp bi neenɔɔ di tɔ duma ye ɔ. Ye nabε é etεε náá, bi needi sama wat nε Yezu Klisto ɔ. E di'enek, nyε waaneeg bin bεsosoob, nε ghwyil εpyet, tin, mot aanàkwaakabaakwyesal bin tɔ mεbhowal.

¹¹ Tin, mεbwala na kɔm-kɔm nε nε. Amen.

Mεswosel mε mesik

¹² Ye é Silas ε kwyee mε, e εkwyal bin ba mɔɔ pes mεkana mak. Mε bee Silas mɔɔ nyaag'am ε mot esosoob. Mε kwyal ε étεp εdje bin mεghaaz nε εlεε bin náá: Gwakeka tεtε εkεε Zεeb, mεtka εkεε ε tak nε lyem wat.

¹³ Deenek, bot ε zεεga mendjaala di pε ghaada Bhabhilən nazεεεa daa biyo ɔ, bi eeswos bin. Tin, Mɔn'am Malak eebaaswos bin.

¹⁴ Swoselka pak'en nε mεbeedala mε kwyel.

Tin, nε bot djas zedum koŋ nε Klisto ɔ, egwyem di nε nen.

Bekwel
Bekwel: Bekwel (New Testament)

copyright © 2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bekwel

Contributor: Wycliffe USA

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-04-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Apr 2025 from source files dated 26 Apr 2025

93bbeee1-b255-555f-8c39-01878a3cad57